

Nederlandse bijenonderzoekers bundelen hun krachten

Sjef van der Steen

De afgelopen paar jaar is ook de overheid wakker geschud wat betreft de problemen in de bijenhouderij. In januari 2009 heeft Bijen@wur de 'Visie Bijenhouderij en Insectenbestuiving' aangeboden aan minister Verburg van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Er zijn een paar maal Kamervragen gesteld en de minister heeft verschillende keren overlegd met belanghebbenden in de bijenhouderij en insectenbestuiving. Daarna heeft LNV besloten om een miljoen euro te reserveren voor bijenonderzoek. Onderzoek dat drie jaar gaat duren en waarin omvang en oorzaken van de achteruitgang van honingbijen en wilde bestuivers in kaart worden gebracht.

In opdracht van het ministerie hebben vier onderzoeksgroepen de krachten gebundeld in het samenwerkingsverband 'BIJ-1', spreek uit: 'bijeën'. De deelnemers zijn Alterra (David Klein) en PRI Bijen@wur (Sjef van der Steen), beide in Wageningen, European Invertebrate Survey in Leiden (oftewel EIS, Menno Reemer) en het Nederlands Centrum voor Bijenonderzoek in Tersoal (Romée van der Zee). BIJ-1 loopt van 2009 tot en met 2012.

Het onderzoek is opgedeeld in vijf werkpakketten, elk met een apart onderzoeksgebied. Zo wordt dubbel werk voorkomen en wordt optimaal gebruik gemaakt van de beschikbare onderzoekscapaciteit. Waar nodig werken de onderzoekers samen, ook in praktische zaken. Een begeleidingscommissie van vertegenwoordigers van LNV, van de NBV en onderzoekers van de universiteiten van Utrecht en Leeds (UK) let op de kwaliteit.

De vijf werkpakketten zijn

1. *Kwantitatieve monitoring bijensterfte, imkerpraktijk en omgevingsfactoren (Romée van der Zee)* Het doel hiervan is het kwantitatief verzamelen ('tellen') en analyseren van relevante informatie en het opzetten van een website zodat de resultaten van het onderzoeksprogramma voor de praktijk beschikbaar komen.
2. *Diagnose van bijenziekten en verdiepend onderzoek (Sjef van der Steen)* Op grond van gegevens uit de monitoring (pakket 1) wordt in 2010 van een groot aantal bijenstanden monsters genomen en bewaard om, als de uitwintering in 2011 bekend is, terug te kijken naar de aard van voorkomende bijenziekten. Om al het materiaal goed te kunnen analyseren, zijn bij PRI in Wageningen technieken ontwikkeld of verbeterd om virussen en Nosemasoorten aan te kunnen tonen. Daarnaast worden gebieden waar steeds veel of weinig sterfte voorkomt goed in de gaten gehouden, om effecten van omgeving en bedrijfsmethode op de vitaliteit van de bijenvolken vast te stellen.
3. *Nosema ceranae (Romée van der Zee, Sjef van der Steen)* Romée onderzoekt de verspreiding van *N. ceranae* op de waddeneilanden. Sjef kijkt naar de relatie tussen *N. ceranae* en voeding, vitaliteit en groei van het bijenvolk.

4. *Wilde bestuivers (David Klein)* Alterra en EIS onderzoeken samen welke wilde bestuivers belangrijk zijn voor de Nederlandse landbouw, wat de oorzaken zijn van hun achteruitgang, of honingbijenziekten hierbij een rol spelen en wat de beste beheersmaatregelen zijn. Bij dit laatste is het natuurlijk van belang dat de honingbijen hiervan mee profiteren.
5. *Varroa destructor (Tjeerd Blacquièrè)* Dit is het lopende varroa-onderzoek van Bijen@wur. Het is in het programma opgenomen als aanvulling op de andere werkpakketten en om aan te geven dat de kennisuitwisseling geborgd is. Dit onderzoek heeft een eigen begeleidingscommissie en het geld ervoor komt uit andere bron.

De onderzoekers verwachten dat aan het eind van het programma meer bekend is over de oorzaken van de problemen in de bijenhouderij, en dat praktische richtlijnen opgesteld kunnen worden om zowel de bijenhouderij als de insectenbestuiving van natuur- en cultuurgewassen te verbeteren. Tussentijds wordt gerapporteerd over de voortgang en zullen interessante uitkomsten worden gepubliceerd.

Foto van de maand

Rondleider Rob Plomp van de bijenexpositie in het Bijenhuis maakt de Dick Vunderink-vitrinekast schoon. Zo kan na de winter het publiek weer goed in de kast kijken. Foto Jan van der Vliet